

Postanowienie z dnia 9 czerwca 1999 r.

III RN 17/99

Nieumieszczenie na drzwiach mieszkania adresata albo biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe (bądź w miejscu widocznym na nieruchomości, której postępowanie dotyczy) zawiadomienia o złożeniu pisma w placówce pocztowej (urzędzie gminy) oznacza, iż wezwanie skierowane do strony postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym nie zostało prawidłowo doręczone (art. 44 KPA w związku z art. 59 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Andrzej Wasilewski, Sędziowie SN: Walerian Sanetra (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 1999 r. na rozprawie sprawy ze skargi Zdzisława O. na decyzję Izby Skarbowej w K. z dnia 16 kwietnia 1998 r. [...] w przedmiocie odmowy zaniechania ustalania i poboru zryczałtowanego podatku dochodowego za okres od maja do grudnia 1997 r., na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego od postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Katowicach z dnia 14 września 1998 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego wniósł rewizję nadzwyczajną od postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Katowicach z dnia 14 września 1998 r. [...], którym odrzucono skargę w przedmiocie

odmowy zaniechania ustalania i poboru zryczałtowanego podatku dochodowego za okres od maja do grudnia 1997 r. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił on, że rażąco narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 44 KPA w związku z art. 59 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) a także art. 27 ust. 2 tej ustawy.

Skarżący, Zdzisław O., kwestionował legalność decyzji Izby Skarbowej w K. z dnia 16 kwietnia 1998 r., utrzymującej w mocy decyzję [...] Urzędu Skarbowego w K., którą odmówiono zaniechania ustalania i poboru zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów ewidencjonowanych za okres od maja do grudnia 1997 r. Na podstawie zarządzenia sędziego z dnia 20 lipca 1998 r. wezwano skarżącego do uzupełnienia w terminie tygodniowym braków formalnych skargi przez nadesłanie jej oryginału oraz podania wartości przedmiotu sporu, pod rygorem odrzucenia skargi. Wezwanie to wysyłano dwukrotnie na adres skarżącego podany w skardze, z tym że ostatecznie, wysłane 14 sierpnia 1998 r., nie zostało doręczone skarżącemu w trybie przewidzianym w art. 42 i 43 KPA, lecz z powodu nieobecności adresata złożono je w urzędzie pocztowym w dniu 18 sierpnia 1998 r. (druk „potwierdzenie odbioru”).

Postanowieniem z 14 września 1998 r. Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy w Katowicach skargę odrzucił, podając, że skoro z adnotacji poczty wynika, iż „zawiadomienie o złożeniu przesyłki do odbioru złożono w dniu 18 sierpnia 1998 r.”, zaś braków skargi nie uzupełniono w terminie tygodniowym liczonym od 26 sierpnia 1998 r., to odrzucenie skargi na mocy art. 27 ust. 2 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym jest uzasadnione.

Twierdzenia te zostały zakwestionowane przez Prezesa NSA. Zgodnie z art. 44 KPA w związku z art. 59 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, w przypadku niemożności doręczenia pisma procesowego adresatowi osobiście (art. 42 KPA) lub innej osobie wymienionej w ustawie (art. 43 KPA), pismo takie składa się na okres siedmiu dni w urzędzie pocztowym lub w urzędzie gminy, z tym że równocześnie zawiadomienie o tym należy między innymi umieścić na drzwiach mieszkania adresata albo biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe. Spełnienie powyższych warunków rodzi domniemanie prawne, że doręczenie zostało dokonane z upływem ostatniego dnia wymienionego wyżej okresu siedmiodniowego. Z akt sprawy wynika, że wezwanie skarżącego do uzupełnienia w terminie tygodniowym braków formalnych skargi nie zostało mu doręczone w trybie art. 42 i 43 KPA. Na odwrocie bowiem druku „potwierdzenie odbioru” dorę-

czyciel pocztowy podkreślił i potwierdził własnym podpisem, że nie zastał adresata pod wskazanym adresem (pkt 1 lit. c zawartej tam instrukcji doręczenia). Brak natomiast jakiegokolwiek informacji na odwrocie powyższego druku co do innych form doręczenia wezwania, a w szczególności o złożeniu go we właściwym urzędzie pocztowym oraz o umieszczeniu na drzwiach jego mieszkania bądź w skrzynce pocztowej stosownego zawiadomienia dla adresata (pkt 2 lit. a i b druku). W tym stanie rzeczy przyjęcie przez Sąd, że wezwanie o uzupełnienie braków formalnych skargi zostało skutecznie doręczone narusza w sposób rażący art. 44 KPA. Nie zachowano bowiem warunków formalnoprawnych zastosowania tego przepisu, co w konsekwencji wyklucza możliwość przyjęcia domniemania skutecznego doręczenia wezwania. Przedstawiona wadliwość postępowania sądowego spowodowała w konsekwencji – w wyniku błędnego odrzucenia skargi – rażące naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP gwarantującej każdemu prawo do rozpoznania sprawy przez niezawisły sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona, gdyż wezwanie skarżącego do uzupełnienia w terminie tygodniowym braków formalnych skargi nie zostało mu doręczone zgodnie z przepisami KPA stosowanymi na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Z akt sprawy wynika bowiem, że brak jest informacji co do zastępczego doręczenia wezwania. W myśl art. 44 KPA w razie niemożności doręczenia pisma w sposób wskazany w art. 42 i 43 KPA pismo składa się na okres siedmiu dni w urzędzie pocztowym – telekomunikacyjnym lub w urzędzie gminy, a zawiadomienie o tym umieszcza się na drzwiach mieszkania adresata albo biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe bądź w miejscu widocznym na nieruchomości, której postępowanie dotyczy, w tym przypadku doręczenie uważa się za dokonane z upływem ostatniego dnia tego okresu. W aktach sprawy brak jest dowodu na to, iż wymaganie przewidziane w art. 44 KPA zostało spełnione przez doręczyciela. Z „potwierdzenia odbioru” wynika bowiem jedynie, że pismo doręczył on „z powodu nieobecności adresata”, ale bez wskazania komu i w jaki sposób. W szczególności z „potwierdzenia odbioru” wynika, że nie doręczył on wezwania dorosłemu domownikowi, ani też nie umieścił na drzwiach mieszkania skarżącego zawiadomienia o złożeniu go w urzędzie pocztowym lub w urzędzie gminy. Wynika z niego także, że zawiadomienia takiego nie

umieścić w skrzynce pocztowej, co zresztą z uwagi na brzmienie art. 44 KPA (przy uwzględnieniu wykładni gramatycznej, a także wniosków wynikających z wykładni systemowej, w szczególności porównania art. 44 KPA i art. 139 § 1 KPC, który w przeciwieństwie do art. 44 KPA przewiduje umieszczenie zawiadomienia w skrzynce pocztowej nie mogłoby stanowić podstawy – wbrew temu co sugeruje uzasadnienie rewizji nadzwyczajnej – do uznania doręczenia za odpowiadające wymaganiom ustawy. W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że zasadne są zarzuty postawione zaskarżonemu postanowieniu, w tym także teza, iż w następstwie odrzucenia skargi doszło do pozbawienia strony prawa do sądu gwarantowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Z powyższych względów, przy uwzględnieniu przepisu art. 393¹⁵ KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189), Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

=====